

Informatie minimabeleid Ridderkerk

Beste leden van de raad,

Ter voorbereiding op de commissievergadering volgt hieronder informatie over de wetswijzigingen en de gevolgen hiervan voor de minimaregelingen. De wijzigingen zijn op hoofdlijnen in kaart gebracht waarbij tevens is aangegeven waar er keuzes zijn te maken binnen de gestelde regels.

Bijzondere bijstand en de Participatiewet

Wetswijziging per 1 januari 2015;

Bij het verstrekken van individuele bijzondere bijstand mag het alleen gaan om daadwerkelijk gemaakte kosten. Een individuele beoordeling is daarbij nodig om ervoor te zorgen dat de bijzondere bijstand alleen terecht komt bij de mensen die deze echt nodig hebben. De individuele beoordeling biedt meer mogelijkheden om achterliggende problemen van de belanghebbende en het gezin in kaart te brengen en via een integrale aanpak structureel aan te pakken. Op die manier kan worden aangesloten op een integrale aanpak gekoppeld aan activering en re-integratie. Naast inkomensondersteuning kunnen bijvoorbeeld hulp bij aanpassing van het uitgavenpatroon of bij de aanpak van problemen die de participatie beperken, bijdragen aan het oplossen van de armoede-situatie. Werk is en blijft daarbij – waar mogelijk – de kortste én de beste weg. Door het verlenen van bijzondere bijstand onderdeel te maken van de bredere integrale aanpak en daarbij aansluiting te zoeken bij de inzet van maatschappelijke- en vrijwilligersorganisaties op het terrein van armoedebestrijding, zoals fondsen, kan de gemeente de doelmatigheid en de effectiviteit van haar beleid verhogen en de uitvoeringslasten beperken.

Geen categoriale bijzondere bijstand

Wat is categoriale bijstand? Categoriale bijzondere bijstand wordt verleend, ongeacht of de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. Behoort de cliënt tot de doelgroep, dan kan worden aangenomen dat de kosten zijn gemaakt. De cliënt hoeft niet aan te tonen dat deze kosten noodzakelijk zijn. De kosten moeten wel verband houden met de betreffende doelgroep.

De reden hiertoe volgens het regeringsstandpunt is dat het algemeen, generiek inkomensbeleid voorbehouden dient te zijn aan het Rijk en dat de beleidsruimte voor colleges om een eigen generiek inkomensbeleid te voeren moet worden beperkt. Categoriale regelingen zijn dus niet meer mogelijk, behoudens de aanvullende verzekering van de collectieve zorgverzekering, zie hieronder.

Voortzetting en verruiming categoriale regeling aanvullende zorgverzekering

De mogelijkheden voor categoriale bijzondere bijstand in de vorm van collectieve aanvullende zorgverzekering mag wel en wordt voortgezet en verruimd. Hierbij is de centrale inkomensgrens van 110% geschrapt. De aanvullende verzekering biedt vergoedingen voor de meest voorkomende kosten waardoor het beroep op de individuele bijzondere bijstand niet meer nodig is (behoudens individuele noodzakelijke situaties).

Deelname culturele, maatschappelijke en sportieve voorzieningen en activiteiten

Wat blijft bestaan is het inkomensondersteunende instrument van de zogenaamde stadspas die gemeenten op grond van artikel 108 Gemeentewet in het kader van de bevordering van de deelname aan culturele, maatschappelijke en sportieve voorzieningen en activiteiten kunnen verstrekken. Daarbij vervalt de centrale inkomensnorm van 110% van het sociaal minimum. Hiermee wordt bereikt dat met name kinderen de kans krijgen om deel te nemen aan activiteiten zoals sport, en muziek of danslessen. De reden van de voortzetting is dat het ook bij deze vorm van

ondersteuning duidelijk is waaraan de bijdrage van de gemeente door de belanghebbende wordt besteed. De verstrekking van een stadspas valt overigens niet onder de bijstand.

Voorts hebben gemeenten de mogelijkheid om deelname aan culturele, maatschappelijke en sportieve voorzieningen en activiteiten – al dan niet in plaats van een stadspas – langs de weg van het instellen van een declaratiefonds te bevorderen. Het declaratiefonds is in feite een maatwerkvoorziening op grond van de Gemeentewet, in die zin dat mensen die deelnemen aan bovengenoemde activiteiten, binnen de door de gemeenten gestelde kaders, de daadwerkelijke kosten van deelname aan genoemde activiteiten vergoed krijgen.

Individuele bijzondere bijstand en groepskenmerken

Gemeenten hebben wel de mogelijkheid om in het kader van individuele bijzondere bijstand groepen aan te wijzen, waarvan vaststaat dat zij door de bijzondere omstandigheden waarin zij verkeren, daadwerkelijk specifieke noodzakelijke kosten hebben, bijvoorbeeld “ouders met schoolgaande kinderen”, chronisch zieken, ouderen”. De kosten die aan een “groep” worden vergoed moeten wel worden verantwoord, er kan dus niet zomaar een bedrag worden verstrekt zonder zicht op de besteding van het geld.

Langdurigheidstoeslag wordt individuele inkomenstoeslag

De langdurigheidstoeslag wordt vervangen door een individuele inkomenstoeslag. Deze toeslag is bedoeld voor mensen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen zonder zicht op verbetering. De beoordeling of er al dan niet sprake is van «zicht op inkomensverbetering» moet door de gemeente worden beoordeeld aan de hand van de individuele omstandigheden van het geval. Het uitgangspunt is dat via een individuele toetsing de toeslag alleen terecht kan komen bij de mensen die het echt nodig hebben. Het gaat om personen tot de AOW gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen en gelet op hun individuele omstandigheden geen zicht hebben op verbetering van het inkomen. Doordat de langdurigheidstoeslag op deze wijze wordt geïndividualiseerd komt de centrale inkomensnorm van 110% van het toepasselijke sociaal minimum die is gesteld aan het begrip «laag inkomen», te vervallen.

Wat mag

- + Categoriele bijstand mag alleen nog voor de Collectieve Zorgverzekering voor minima;
- + Stadspassen mag; valt onder de Gemeentewet (artikel 108) er is geen inkomensgrens van toepassing en het is geen bijzondere bijstand;
- + Inkomensgrens in Participatiewet is vrijgelaten; mag de gemeente zelf bepalen;
- + Er mogen groepen aangewezen worden waarbij het aannemelijk is dat die door hun situatie noodzakelijke kosten moeten maken; deze groepsleden kunnen aanmerking kunnen komen voor bijzondere bijstand; bijvoorbeeld “ouders van minderjarige schoolgaande kinderen” of “chronisch zieken”;
- + De hierboven genoemde groep kan verder worden gespecificeerd naar “leeftijd, schooltype enz.”;
- + Een declaratiefonds voor bijvoorbeeld sportkosten of culturele activiteiten kan via de Gemeentewet (artikel 108) worden ingesteld, het college bepaalt de voorwaarden;
- + Een webwinkel voor minima mag, er staan dan bepaalde kosten tegenover;
- + Bijstand in natura voor bepaalde voorzieningen mag, een computer verstrekken i.p.v. geld;
- + Bijzondere bijstand is voor alle leeftijden toegankelijk met uitzondering van de individuele inkomenstoeslag en de individuele studiekostentoeslag;

Wat moet vanuit de wetgever

- ✚ Bijzondere bijstand is individueel maatwerk. Dit betekent dat de gemeente die voorziening biedt die past bij de hulpvraag van de burger. Een gelijk luidende hulpvraag kan leiden tot een verschillende uitkomst bij klanten;
- ✚ Bijstand verstrekken voor kosten die noodzakelijk zijn en ook daadwerkelijk gemaakt zijn/worden;
- ✚ Controle op het juist besteden van de bijstand moet, maar “hoe” is niet voorgeschreven in de Participatiewet. Mag ook steekproefsgewijs achteraf of op grond van risicoprofielen.

Wat doen we

- Minimagrens is vanaf 2012 gesteld op 110% omdat dit was voorgeschreven door het Rijk. Bijzondere bijstand is altijd al individueel maatwerk geweest in Ridderkerk.
- De hoogte van de vergoedingen worden afgestemd op de Nibud prijzen. Er wordt gestimuleerd om een goedkope adequate oplossing te vinden door bijvoorbeeld tweedehands artikelen aan te schaffen, daarom worden de prijzen Nibud niet voor 100% vergoed maar voor 70%.
- Ziektekosten komen in principe niet in aanmerking voor bijzondere bijstand omdat een ieder zelf verantwoordelijk is voor het afsluiten van een passende zorgverzekering met aanvullende verzekeringen. Daarnaast biedt de gemeente een goede collectieve zorgverzekering voor minima (CZM) tegen een redelijke premie. Via deze aanvullende verzekering worden de meest voorkomende kosten vergoed en is bijzondere bijstand niet nodig. Wel kan er in individuele omstandigheden maatwerk worden geboden.
- Vanaf 2015 is de CZM uitgebreid voor de chronisch zieken en wordt er vanuit de gelden afschaffing Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) een ruime vergoeding geboden voor de kosten van de aanvullende verzekering en het wettelijk eigen risico.
- De nieuwe regels WMO zorgen ervoor dat de algemene voorziening die niet betaald kan worden door minima richting de bijzondere bijstand komen. Voor deze groep is de inkomensgrens op 130% gesteld en krijgt de klant een persoonsvolgend budget toegekend die buiten de klant om wordt uitbetaald aan Bar Dichtbij.
- De verordening Maatschappelijke Participatie heeft verschillende onderdelen waaronder de categoriale vergoeding voor schoolgaande kinderen en voor sport en cultuur activiteiten. Vanaf 2015 moet deze vergoeding individueel worden aangevraagd en moeten er kosten tegenover staan. De hoogte van de vergoeding is al een aantal jaar ongewijzigd.
- In 2013/2014 is er een pilot computerproject geweest in Ridderkerk; gezinnen met kinderen in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. Dit project is inmiddels afgerond maar nog niet geëvalueerd. De kosten van een internetaansluiting zijn nog niet opgenomen in de verordening Maatschappelijke Participatie. Er zijn 175 gezinnen voorzien van een computer.
- De langdurigheidstoeslag is vanaf 2015 een individuele inkomensvoorslag voor mensen die langdurig van een minimum inkomen leven waarbij vanaf 2015 gekeken zal worden naar het perspectief op een hoger inkomen en de activiteiten die door de klant zijn verricht om een hoger inkomen te verwerven. Het begrip “langdurig” is in de verordening ingaande 2015 van 60 maanden naar 36 maanden gegaan zodat er eerder recht is op een toeslag.

Aandachtspunten voor nieuw beleid

- ✚ Het is belangrijk om de inkomensgrens zoveel mogelijk uniform te gebruiken bij de verschillende regelingen, dit geeft meer duidelijkheid bij de klanten en de uitvoering;
- ✚ Bij het bepalen van de inkomensgrens en de minimaregelingen is het van belang om de gevolgen voor de diverse inkomensgroepen te beoordelen. Het mag niet zo zijn dat mensen niet meer aan het werk gaan omdat ze dan mogelijk regelingen mis lopen en daardoor in inkomen achteruit gaan, de zogenaamde 'armoedeval'. Werken moet lonen!

Financieel

Er is structureel circa € 100 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de intensivering van de armoedebestrijding. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het Gemeentefonds. Dit geldt is vanuit het Rijk niet geoormerkt, maar het heeft de voorkeur van de regering dat dit geld wordt ingezet voor gezinnen met kinderen (verzamelbrief 19 dec 2013). In Ridderkerk is dit geld wel geoormerkt voor de armoedebestrijding en schuldhulpverlening. De hieronder genoemde bedragen zijn de extra bedragen vanuit het Rijk die beschikbaar zijn voor minimabeleid en schuldhulpverlening. Daarnaast zijn de reguliere begrootte bedragen bijzondere bijstand, minimaregelingen en schuldhulpverlening ook beschikbaar.

Overzicht extra Rijksbijdrage minimabeleid en schuldhulpverlening

GEMEENTE	2014	2015	2016	2017
RIDDERKERK	€ 162.700	€ 188.600	€ 185.300	€ 183.100